

PROGRAM PORADENSKÝCH SLUŽEB VE ŠKOLE

Platný od 1. 1. 2026

Poskytování poradenských služeb ve škole se řídí vyhláškou č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, v platném znění, vyhláškou č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, v platném znění. Školní poradenské služby jsou zajišťovány poradenským týmem. Rozsah činnosti je stanoven uvedenými vyhláškami.

1 Poradenské služby ve škole

V případě potřeby řešit nějakou situaci související s učením nebo chováním ve škole se žáci i rodiče mohou obrátit na třídního učitele, výchovného a kariérového poradce, metodika prevence, školního psychologa, koordinátora studijních záležitostí podle zaměření jejich činnosti.

PORADENSKÉ SLUŽBY POSKYTUJEME UČITELŮM, ŽÁKŮM I JEJICH RODIČŮM V NÁSLEDUJÍCÍCH OBLASTECH:

- a) v poskytování podpůrných opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami,
- b) ve sledování a vyhodnocování účinnosti zvolených podpůrných opatření,
- c) v prevenci školní neúspěšnosti,
- d) v kariérovém poradenství spojující vzdělávací, informační a poradenskou podporu k vhodné volbě vzdělávací cesty a pozdějšímu profesnímu uplatnění,
- e) v podpoře vzdělávání a sociálního začleňování žáků z odlišného kulturního prostředí a s odlišnými životními podmínkami,
- f) v podpoře vzdělávání žáků nadaných a mimořádně nadaných,
- g) v průběžné a dlouhodobé péči o žáky s výchovnými či vzdělávacími obtížemi a vytváření příznivého sociálního klimatu pro přijímání kulturních a jiných odlišností ve škole a školském zařízení,
- h) ve včasné intervenci při aktuálních problémech u jednotlivých žáků a třídních kolektivů,
- i) v předcházení všem formám rizikového chování včetně různých forem šikany a diskriminace,
- j) v průběžném vyhodnocování účinnosti preventivních programů uskutečňovaných školou,
- k) v metodické podpoře učitelům při použití psychologických a speciálně pedagogických postupů ve vzdělávací činnosti školy,

- l) ve spolupráci a komunikaci mezi školou a zákonnými zástupci,
- m) ve spolupráci školy při poskytování poradenských služeb se školskými poradenskými zařízeními.

PRAVIDLA POSKYTOVÁNÍ PORADENSKÝCH SLUŽEB

1. Při poskytování poradenských služeb škola

- a) dodržuje účel poradenských služeb,
- b) dodržuje etické zásady poskytování poradenských služeb,
- c) vychází z individuálních potřeb žáka, podporuje jeho samostatnost a přispívá k jeho sociálnímu začleňování,
- e) spolupracují s jinými školami a školskými zařízeními,
- f) sledují a vyhodnocují poskytování navržených podpůrných opatření žáka,
- g) informují žáka a zákonného zástupce žáka o poradenských službách poskytovaných školou nebo školským poradenským zařízením.

2 Členové poradenského týmu

VEDOUcí PORADENSKÉHO TÝMU:

Ing. Veronika Reitingarová, koordinátorka studijních záležitostí

ČLENOVÉ PORADENSKÉHO TÝMU:

Mgr. Jana Kopúnová – výchovný poradce a kariérový poradce

Ing. Barbora Znoj Novotná – školní metodik prevence

Mgr. Jana Kliková – školní psycholog

Konzultační hodiny jsou zveřejněny na webových stránkách školy.

Kontakty

jméno a příjmení	telefonní kontakt	e-mail
Ing. Veronika Reitingarová	770 158 135	reitingerova@geukaplice.cz
Mgr. Jana Kopúnová	728 931 914	kopunova@geukaplice.cz
Ing. Barbora Znoj Novotná	771 276 773	novotna@geukaplice.cz
Mgr. Jana Kliková	---	Klikova11@seznam.cz

2.1 Činnosti členů poradenského týmu

2.1.1 Výchovný poradce

2.1.1.1 Poradenské činnosti:

- Kariérové poradenství a poradenská podpora při rozhodování o další vzdělávací a profesní dráze žáků, zejména:
 - zajištění koordinace hlavních oblastí kariérového poradenství, tedy kariérového vzdělávání a diagnosticko-poradenských činností zaměřených na volbu vzdělávací cesty žáka,
 - realizace základních skupinových šetření k volbě povolání, administrace, vyhodnocování a interpretace zájmových dotazníků v rámci odborné kompetence a analýza profesních preferencí žáků,
 - provádění individuálních šetření k volbě povolání a poskytování individuálního poradenství v této oblasti ve spolupráci s třídním učitelem,

- d. poskytování poradenské podpory zákonným zástupcům s ohledem na předpoklady a očekávání žáků, a to ve spolupráci s třídním učitelem,
 - e. spolupráce se školskými poradenskými zařízeními a středisky výchovné péče při zajišťování poradenských služeb, které přesahují kompetence školy,
 - f. organizace skupinových návštěv žáků v informačních poradenských střediscích krajských poboček Úřadu práce České republiky a informování žáků i zákonných zástupců o možnostech individuálního využití služeb těchto středisek,
 - g. poskytování kariérového poradenství žákům cizincům s ohledem na jejich specifické vzdělávací potřeby.
2. Vyhledávání a orientační šetření žáků, jejichž vývoj a vzdělávání vyžadují zvýšenou pozornost, a příprava návrhů další péče o tyto žáky, včetně spolupráce na tvorbě, kontrole a evidenci plánu pedagogické podpory pro žáky s potřebou podpůrného opatření 1. stupně.
 3. Zajišťování zprostředkování vstupní i průběžné diagnostiky speciálních vzdělávacích potřeb a mimořádného nadání, stejně jako intervenčních činností pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami nebo žáky mimořádně nadané ve školských poradenských zařízeních.
 4. Spolupráce se školskými poradenskými zařízeními při zabezpečování podpůrných opatření a intervenčních činností pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.
 5. Příprava podmínek pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami ve škole, koordinace poskytování poradenských služeb těmto žákům školou a školskými poradenskými zařízeními a koordinace vzdělávacích opatření u těchto žáků.
 6. Poskytování kariérového poradenství žákům se speciálními vzdělávacími potřebami, zejména žákům uvedeným v § 16 odst. 9 školského zákona.

2.1.1.2 Metodické a informační činnosti

1. Metodická pomoc pedagogickým pracovníkům školy:
 - a. v otázkách kariérového rozhodování žáků,
 - b. s přípravou a vyhodnocováním plánu pedagogické podpory,
 - c. s naplňováním podpůrných opatření ve vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami,
 - d. s tvorbou a vyhodnocováním individuálních vzdělávacích plánů
 - e. v práci s nadanými a mimořádně nadanými žáky.
2. Zprostředkování nových metod pedagogické diagnostiky a intervence pedagogickým pracovníkům školy.
3. Metodická pomoc pedagogickým pracovníkům školy v otázkách kariérového rozhodování žáků, integrace, individuálních vzdělávacích plánů, práce s nadanými žáky apod.
4. Předávání odborných informací z oblasti kariérového poradenství a péče o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami pedagogickým pracovníkům školy.
5. Poskytování informací o činnosti školy, školských a dalších poradenských zařízení v regionu, o jejich zaměření, kompetencích a o možnostech využívání jejich služeb žákům a jejich zákonným zástupcům.
6. Shromažďování odborných zpráv a informací o žácích v poradenské péči dalších poradenských zařízení a jejich zajištění v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů.
7. Vedení písemných záznamů umožňujících doložit rozsah a obsah činnosti výchovného poradce, navržená a realizovaná opatření.

2.1.2 Koordinátor studijních záležitostí

- a. Pomáhá při řešení konfliktních situací ve škole (rodiče – učitel, učitel – žák, žák – žák).
- b. Společně se školním metodikem prevence pomáhá řešit závadové chování žáků, především projevy šikanování.

- c. Řeší problémy spojené se školní docházkou.
- d. Ve spolupráci s třídními učiteli sleduje projevy záškoláctví u žáků školy – přesná evidence neomluvených hodin, projednávání případů s rodiči, návrhy opatření.
- e. Sleduje žáky s omluvenou absencí nad 80 hodin v jednom klasifikačním období – projednávání případů s třídními učiteli a rodiči, návrhy opatření.
- f. Společně s třídními učiteli sleduje žáky neprospívající, hledá příčiny školního neprospěchu a navrhuje způsoby, jak situaci řešit.
- g. Společně s třídními učiteli sleduje žáky nadané a talentované a navrhuje další péči o tyto žáky.
- h. Společně se školním metodikem prevence pomáhá třídním kolektivům při řešení aktuálních problémů třídních kolektivů.

2.1.3 Školní metodik prevence

2.1.3.1 I. Metodické a koordinační činnosti

1. Koordinace tvorby, kontrola, evaluace a participace při realizaci preventivního programu školy.
2. Koordinace a participace na realizaci aktivit školy zaměřených na prevenci záškoláctví, závislostí, násilí, vandalismu, sexuálního zneužívání, zneužívání sektami, rasismu a xenofobie, prekriminálního a kriminálního chování, rizikových projevů sebepoškozování a dalších projevů rizikového chování.
3. Metodické vedení činnosti pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikového chování.
4. Vyhledávání a nastavení vhodné podpory směřující k odstranění rizikového chování.
5. Koordinace vzdělávání pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikového chování.
6. Individuální a skupinová práce se žáky a studenty s obtížemi v adaptaci, se sociálně vztahovými problémy, s rizikovým chováním a problémy, které negativně ovlivňují jejich vzdělávání.
7. Koordinace přípravy a realizace aktivit zaměřených na zapojování multikulturních prvků do vzdělávacího procesu a na integraci žáků/cizinců; prioritou v rámci tohoto procesu je prevence rasismu, xenofobie a dalších jevů, které souvisejí s přijímáním odlišnosti.
8. Koordinace, podpora a průběžné vyhodnocování realizace aktivit zaměřených na podporu wellbeingu a duševní zdraví žáků.
9. Metodická podpora realizace třídnických hodin a dalších aktivit zaměřených na podporu osobnostního rozvoje, socio-emočních dovedností a wellbeingu žáků a pozitivních vztahů v třídních kolektivech.
10. Koordinace spolupráce školy s orgány státní správy a samosprávy, které mají v kompetenci problematiku prevence rizikového chování, s metodikem preventivních aktivit v poradně a s poradenskými, terapeutickými, preventivními, krizovými, a dalšími odbornými pracovišti, zařízeními a institucemi, které působí v oblasti prevence rizikového chování.
11. Kontaktování odpovídajícího odborného pracoviště a participace na intervenci a následné péči v případě akutního výskytu rizikového chování.
12. Shromažďování odborných zpráv a informací o žácích v poradenské péči specializovaných poradenských zařízení v rámci prevence rizikového chování v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů.
13. Vedení písemných záznamů umožňujících doložit rozsah a obsah činnosti školního metodika prevence, navržená a realizovaná opatření.

2.1.3.2 Informační činnosti

1. Zajišťování a předávání odborných informací o problematice rizikového chování, o nabídkách programů a projektů, o metodách a formách specifické primární prevence pedagogickým pracovníkům školy.
2. Prezentace výsledků preventivní práce školy, získávání nových odborných informací a zkušeností.

3. Vedení a průběžné aktualizování databáze spolupracovníků školy pro oblast prevence rizikového chování, zejména orgánů státní správy a samosprávy, středisek výchovné péče, poskytovatelů sociálních služeb, zdravotnických zařízení, Policie České republiky, orgánů sociálně-právní ochrany dětí, nestátních organizací působících v oblasti prevence, center krizové intervence a dalších zařízení, institucí a jednotlivých odborníků.
4. Předávání informací a zpráv o realizovaných preventivních programech zákonným zástupcům, pedagogickým pracovníkům školy a školskému poradenskému zařízení.
5. Vedení dokumentace, evidence a administrativa související se standardními činnostmi v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů a předávání informací realizovaných preventivních programech školy pro potřeby zpracování analýz, statistik a krajských plánů prevence.
6. Kontroluje a zhodnocuje schránky důvěry.

2.1.3.3 *Poradenské činnosti*

1. Vyhledávání a orientační šetření žáků s rizikem či projevy rizikového chování; poskytování poradenských služeb těmto žákům a jejich zákonným zástupcům, případně zajišťování péče odpovídajícího odborného pracoviště ve spolupráci s třídními učiteli.
2. Spolupráce s třídními učiteli při zachycování varovných signálů spojených s možností rozvoje rizikového chování u jednotlivých žáků a tříd a participace na sledování úrovně rizikových faktorů, které jsou významné pro rozvoj rizikového chování ve škole.
3. Příprava podmínek pro integraci žáků se specifickými poruchami chování ve škole a koordinace poskytování poradenských a preventivních služeb těmto žákům školou a specializovanými školskými zařízeními.

2.1.4 Školní psycholog

2.1.4.1 *Standardní činnosti školního psychologa*

1. Podílí se na vytváření programu poradenských služeb ve škole, včetně preventivního programu školy.
2. Komunikuje s vedením školy, pedagogy, žáky a zákonnými zástupci.

2.1.4.2 *Diagnostika a depistáž*

1. Depistáž specifických poruch učení ve středních školách.
2. Diagnostika při vzdělávacích a výchovných problémech žáků.
3. Depistáž a diagnostika nadaných žáků.
4. Zjišťování sociálního klimatu ve třídě.
5. Screening, ankety, dotazníky ve škole.

2.1.4.3 *Konzultační, poradenské a intervenční práce*

1. Péče o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, kterým jsou poskytována podpůrná opatření prvního stupně, zejména pomoc při sestavování plánu pedagogické podpory a vedení.
2. Péče o žáky, kterým jsou poskytována podpůrná opatření druhého až pátého stupně, zejména pomoc při sestavování individuálního vzdělávacího plánu a vedení.
3. Individuální případová práce se žáky v osobních problémech, zejména konzultace a vedení.
4. Krizová intervence a zpracování krize pro žáky, pedagogické pracovníky a zákonné zástupce.
5. Prevence školního neúspěchu žáků, zejména náprava a vedení.
6. Kariérové poradenství u žáků.

7. Techniky a hygiena učení pro žáky.
8. Skupinová a komunitní práce s žáky.
9. Koordinace preventivní práce ve třídě, programů pro třídy apod.
10. Podpora spolupráce třídy a třídního učitele.
11. Individuální konzultace pro pedagogické pracovníky v oblasti výchovy a vzdělávání.
12. Konzultace se zákonnými zástupci při vzdělávacích a výchovných problémech dětí.
13. Podpora tolerantního a multikulturního prostředí ve škole a školském zařízení.
14. Podpora pro dlouhodobě selhávající žáky ve vzdělávání.
15. Realizace aktivit zaměřených na podporu wellbeingu a duševního zdraví žáků.

2.1.4.4 III. Metodická práce a vzdělávací činnost

1. Participace na přípravě programu zápisu do 1. ročníku základního vzdělávání.
2. Metodická podpora při práci se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.
3. Metodická pomoc třídním učitelům.
4. Pracovní semináře pro pedagogické pracovníky, konzultace a metodické vedení.
5. Účast na pracovních poradách školy.
6. Koordinace poradenských služeb poskytovaných ve škole, zejména výchovného poradce, školního metodika prevence a třídních učitelů.
7. Koordinace poradenských služeb mimo školu a spolupráce se školskými poradenskými zařízeními, zdravotnickými a dalšími zařízeními.
8. Metodické intervence z psychodidaktiky pro učitele, včetně podpory při tvorbě školního vzdělávacího programu.
9. Besedy a osvěta zákonným zástupcům.
10. Prezentační a informační činnost.
11. Participace na přípravě přijímacího řízení ke vzdělávání ve střední škole.

3 Dlouhodobé cíle preventivního programu školy

1. Práce s třídními kolektivy, podpora příznivého klimatu ve třídách a škole
2. Výchova ke zdravému životnímu stylu
3. Rozvoj a podpora sociálních kompetencí žáka, posilování komunikačních dovedností, zvyšování schopnosti řešit problémy a konflikty
4. Zapojení všech pedagogických pracovníků do realizace prevence rizikového chování

4 Preventivní program školy

4.1 Strategie předcházení školní neúspěšnosti viz směrnice o předcházení školní neúspěšnosti v platném znění

- Doučování žáků ohrožených školním neúspěchem
- Soutěže odborných dovedností
- Motivační besedy, exkurze, workshopy ve firmách
- Soutěž učeň roku, student roku
- Používání metod inovativní výuky

4.2 Strategie podpory žáků nadaných a mimořádně nadaných

- Zapojování do soutěží a předmětových olympiád
- Možnost jejich zapojení do výuky (referáty, prezentace apod.)
- Možnost vytváření a organizování projektů, školních akcí
- Soutěž učeň roku, student roku

4.3 Strategie předcházení projevů rizikového chování

- Projekty zaměřené na prevenci
- Besedy, přednášky s odborníky zabývající se touto problematikou
- Práce s třídním klimatem v třídnických hodinách
- Pořádání adaptační kurzů, výletů
- Kooperativní formy výuky (práce v týmu, komunitní kruh, diskuze)
- Propagace zdravého životního stylu napříč všemi předměty
- Dvě volně dostupné schránky důvěry v budovách SOŠ a SOU, elektronická schránka důvěry
- Pořádání charitativních akcí
- Nastavení třídních pravidel

4.4 Strategie podpory vzdělávání a sociálního začleňování žáků z odlišného kulturního prostředí a s odlišnými životními podmínkami

- Doučování žáků
- Individuální přístup v rámci pochopení učiva v českém jazyce
- Kooperativní formy výuky (práce v týmu, komunitní kruh, diskuze)
- Pořádání charitativních akcí
- Multikulturní projekty, projektové dny
- Práce s třídním klimatem v třídnických hodinách

- V rámci třídnických hodin a výuky poznávání zvyklostí jednotlivých kultur
- Zahraniční zájezdy
- Spolupráce se zahraničními školami

4.5 Strategie spolupráce a komunikace mezi školou a zákonnými zástupci

- Schůzky rodičů a online konzultace
- Informování rodičů prostřednictvím IS Bakalář (Komens)
- Dny otevřených dveří
- Osobní či telefonické jednání pedagogů se zákonnými zástupci
- Evaluační dotazníky pro rodiče
- Pozvání na prezentační akce školy

4.6 Strategie kariérového poradenství

- Informace pro žáky týkající se dnů otevřených dveří na VŠ, předávání informací o SCIO testech
- Soutěže odborných dovedností
- Propojení teorie s praxí - exkurze do firem, přednášky odborníků
- Trénink soft skills - pracovní pohovory, simulované situace na pracovišti
- Sestavování úředních dokumentů - CV, žádost apod.
- Nabídka absolvování odborných kurzů (barmanský kurz, kurz svářečského oprávnění, kurz řidičského oprávnění)
- Soutěž učeň roku, student roku

5 Rozsah dokumentace

Škola vede o poradenských službách poskytovaných školním metodikem prevence, výchovným poradcem, školním psychologem, speciálním pedagogem nebo školským logopedem, školským logopedem nebo sociálním pedagogem dokumentaci:

- a. vyšetření, jeho výsledcích a poskytnuté péči individuální i skupinové, včetně zprávy a doporučení ke vzdělávání žáka se speciálními vzdělávacími potřebami a žáka mimořádně nadaného,
- b. součinnosti se školami a školskými zařízeními,
- c. komunikaci a spolupráci s orgány veřejné moci.

Dokumentaci pravidelně kontroluje vedení školy.

6 Ochrana údajů

Informace získané činností školního poradenského pracoviště jsou ochraňovány v souladu se zákonem č.110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů a o změně některých zákonů, v platném znění.

7 PŘÍLOHY

7.1 Příloha č. 1 Školní a klasifikační řád

Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Kaplice
Pohorská 86, Kaplice (SOU)/ Linecká 368 (SOŠ), 382 41 Kaplice

Školní řád vychází ze zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) a Metodického pokynu k zajištění bezpečnosti a ochrany dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných MŠMT.

Celý školní řád dostupný na stránkách školy: www.geukaplice.cz/ dokumenty pro žáky/školní a klasifikační řád.

7.2 Příloha č. 2 Adresář organizací zabývajících se prevencí

Centrum pro pomoc dětem a mládeže, o.p.s.

Projektové pracoviště NZDM Bouda

Špičák 114, Český Krumlov

Tel: +420 380 712 427

Web: <http://www.icmck.cz>

Streetwork pro města Český Krumlov a Kaplice

Sociální služba pro uživatele drog, Náměstí 206, Kaplice

Tel: +420 736 634 126

Informační centrum pro mládež

Špičák 114, Český Krumlov

Tel: +420 388 402 926

Web: <http://www.icmck.cz>

Středisko výchovné péče Spirála

Špičák 114, Český Krumlov

Tel: +420 380 712 426, +420 602 491 400

Web: <http://www.sweb.cz/svp-spirala>

Klinický psycholog

Špičák 114, Český Krumlov

PhDr. Zdeňka Šírková

Tel: +420 380 712 106

Pedagogicko-psychologická poradna Český Krumlov

Špičák 114, Český Krumlov

Tel: +420 380 711 505, +420 602 325 693

E-mail: ppp.ckrumlov@seznam.cz

Krizové centrum pro děti a rodinu v Jihočeském kraji

Jiráskovo nábř. 1549/10, České Budějovice

Tel: +420 776 763 176

Středisko pro rodinu a mezilidské vztahy

Nádražní 105/47, České Budějovice

Tel: +420 387 438 703

Linka důvěry

Nádražní 105/47, České Budějovice

Tel: +420 387 313 030

Nadace „Naše dítě“ – LINKA BEZPEČÍ

Tel: +420 800 155 555

7.3 Příloha č. 3 Jak postupovat krok za krokem při odhalování a řešení šikany ve škole

Tento materiál vznikl na základě metodického pokynu MŠMT čj. 28 275/2000-22 (řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení) a také s využitím odborné literatury PhDr. Michala Koláře, specialisty na tuto problematiku.

Motto: Školní šikanování je nemoc skupinové demokracie a má svůj zákonitý vnitřní vývoj.

První stádium se v podstatě odehrává v jakékoliv skupině. Všude je někdo neoblíbený nebo nevlivný, na jehož úkor je prima si dělat „legrácky“. Pak to ale jde dál, skupina si najde jakéhosi otloukánka.

Třetí stádium už je klíčové. Vydělí se jádro útočníků a systematicky začne šikanovat nejvhodnější oběti. Do této chvíle lze věci jasně řešit. Následně ale dojde k bodu zlomu, kdy se šikanování stane nepsaným zákonem i pro opravdu slušné děti a celá skupina se stává krutou.

V pátém stádiu – totalitě – se stane šikanování skupinovým programem.

Michal Kolář

1. Ostrakismus

- klasická psychická šikana, kdy nedochází k fyzickému násilí (pomlouvání, hanlivé oslovování, přezdívký, vystrčení jedince na okraj kolektivu), velice často mezi dívkami.

2. Fyzická agrese a psychická manipulace

- lehká fyzická agrese (kopnutí, štípnutí, psychická manipulace, zastrašování obětí), oběť začíná mít strach (útěk do záškoláctví, sebepoškozování, noční děsy ad.), agresor kompenzuje své napětí na oběti, vzniká u něho závislost na šikaně.

3. Vytváření jádra

- ve skupině (třídě) vzniká hlavní jádro agresorů, kteří napadají a tlačí oběť, oběť je nucena k ponižujícím úkonům, často je zmodřená, zkopaná, přestává komukoliv věřit, pro kolektiv je velice výhodná, potencionální účastníci šikany jsou i neaktivní děti, agresori si vybírají skupiny, kteří stojí u dveří a hlídají, jestli nejde učitel, šikana nejskrytější a promyšlenější, třída je nejnebezpečnější místo pro šikanu!!!

4. Vytváření norem

- totální rozložení kolektivu, začíná šikanovat většina jedinců ze skupiny – aktivně nebo pasivně, zapojují se i dívky, pupendo, pálení drátem, dochází k prvnímu paradoxnímu převratu osobnosti, začíná se chovat nenormálně, kolektiv začíná používat slovník nadřazenosti a podřazenosti i před učiteli.

5. Totalita (dokonalá šikana)

- agresori nemají zábrany ublížit oběti, případně ji zabít, jsou totálně závislí na šikaně, u oběti nastává druhý paradoxní převrat osobnosti, miluje své agresory, stává se na nich závislá, neudá je (tzv. stockholmský syndrom).

Učitelé se snaží řešit pouze první a druhé stádium šikany, ve třetím a čtvrtém stádiu nutno vyhledat odbornou pomoc (např. policii, okresní metodik prevence), páté stádium řešit nelze.

Se šikanou, projevy agresivity či nesnášenlivosti se můžeme bohužel v dnešních školách setkávat velmi často. Mnoho pedagogů neví nebo si nejsou jistí v tom, jak správně postupovat. A to v případech, kdy existuje podezření na šikanu nebo se některé projevy ukáží zcela zjevně. Nabízíme základní, osvědčený scénář, jak v takové situaci postupovat.

Příčemž platí několik velmi důležitých pravidel:

- nepodceňujeme žádné detaily,
- jakákoli kamufláž nebo řešení „na oko“ nemá smysl,
- dodržujeme postup krok za krokem,
- vše si opakovaně ověřujeme,
- respektujeme osobnost každého zúčastněného.

Scénář „první pomoci“ při šikaně

1. odhad o jak závažný problém jde
2. rozhovor s informátory a oběťmi
3. nalezení vhodných svědků
4. individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky
5. ochrana oběti (v případě nutnosti to může být krok č. 1)
6. rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi
7. výchovná komise
8. rozhovor s rodiči oběti
9. práce s celou třídou

Blíže ke konkrétním krokům

1. Odhad o jak závažný problém jde

PhDr. Kolář rozlišuje 5 stádií, ve kterých se šikana vyvíjí. (Blíže se dozvíme např. z jeho knihy Bolest šikanování). V podstatě jde o to, abychom se rozhodli, jestli budeme problém řešit sami (stádium 1 až max. 3) nebo jej postoupíme specializované instituci (např. SVP).

V případě, že se rozhodneme pro vlastní zásah je velmi dobré si stanovit intervenční tým. Zpravidla jde o ředitele, třídního učitele, školního metodika prevence, výchovného poradce plus možný externí pracovník.

Než se pustíme do vlastní akce, je dobré mít zajištěno organizační zázemí. Jde např. o uvolnění některých žáků či učitelů z hodin, zvýšený dozor o přestávkách, časový prostor pro třídního učitele a metodika apod. V obecné rovině sdělíme informaci kolegům.

2. Rozhovor s informátory a oběťmi

Na počátku zjišťujeme vnější obraz šikanování. Hovoříme s těmi, kdo na šikanování upozornili. Mohou to být učitelé, rodiče žáka, spolužáci nebo kdokoli jiný. V žádném případě zatím nevyšetřujeme u těch, kteří jsou podezřelými pachatelů. Při rozhovoru přijímáme fakta tak jak jsou podána – nezpochybňujeme, nereagujeme obranně, snažíme se být důvěřiví Jistě je na místě ocenění toho, kdo s informacemi přišel – není to jednoduché se rozhodnout.

Škola by měla být na tuto situaci připravená. Jak technicky – existuje prostor, kde si můžeme v klidu a bez rušení diskrétně povídat, tak organizačně – je zde někdo, kdo ví, co a jak. Pokud jde o rodiče, měli by být ubezpečeni, že jim pomůžeme, domluvíme se s nimi na případně ochraně dítěte a vzájemné spolupráci. Naznačíme jim příští kroky s tím, že budou informováni (buď průběžně nebo na závěr).

Výpovědi je třeba zaznamenat dostatečně přesně – např. písemně. Je nutné, aby o rozhovoru s obětí agresori nevěděli! Přímá konfrontace oběti s agresorem je nepřípustná!

Otázky je možné klást zhruba v takového strukturu:

Kdo je oběť? Kolik jich je?

Kdo je agresor? Kolik jich je? (Kdo je iniciátor, formální x neformální vůdce ...)

Co se stalo x děje?

Kdy a kde k šikaně dochází?

Jakou formou? Jak závažné činy?

Jak dlouho a jak často trvá?

Proč dotyčnému ubližovali?

Jak lze násilí v budoucnu zabránit?

3. Nalezení vhodných svědků

Ty lze vytipovat buď ve spolupráci s informátory nebo je možné se obrátit na ty děti ve třídě, které budou pravdivě vypovídat (pokud si nejsme jisti o koho jde, je možné využít např. sociometrického šetření). V počátečních stádiích šikany není obtížné svědky nalézt – navíc jsou zpravidla ochotní vypovídat. Později to může být velký problém, neboť žáci začnou přijímat normy agresorů, mají strach apod. Objektivní výpovědi svědků jsou velmi důležité pro další postup.

Jde o to, abychom vybrali žáky, kteří s obětí sympatizují, kamarádi s ní nebo ji alespoň neodmítají – ideální jsou tzv. nezávislí žáci (ve smyslu nezávislosti na normách agresorů).

Doporučení, že učitel má za svědky vybírat slušné žáky, kteří se dobře učí, je zcela zavádějící.

4. Individuální, případně i konfrontační rozhovory se svědky

Většinou stačí, když mluvíme s jednotlivými žáky. Důležité je zorganizovat vše tak, aby o nich ostatní nevěděli (lze se domluvit např. po vyučování). Při zvolení vhodné taktiky a dodržení struktury otázek (stejně jako u rozhovoru s obětí), dozvíme se prakticky vše co potřebujeme, tzn. co? kdy? kde? kdo? jak? se stalo. Konfrontaci svědků můžeme využít, vyskytují-li se ve výpovědích závažné nedostatky či protimluvy. Je možné, že si svědek vytváří alibi nebo očerňuje jiné. Opět neděláme to, že bychom konfrontovali svědky s agresory.

5. Ochrana oběti

Dítě, které je šikanované je třeba ochránit do doby než bude vše vyřešeno. To lze např. zvýšením dozoru, organizačním zajištěním volných přechodů, volných hodin na oběd apod. V závažných případech, kdy je třeba dítě uchránit před výraznou agresí, může zůstat i doma.

Tento bod nemusí být nutně v uvedeném pořadí. Je třeba konat tak, jak vyžaduje aktuální situace. Jde spíše o záležitost, prolínající se celou strategií vyšetřování.

6. Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi

Jedná se o poslední krok ve vyšetřování. Je nezbytně nutné být velmi dobře připraveni, jinak jde o ztrátu času. Musíme znát fakta, mít důkazy. Agresori budou zapírat, lhát, zpochybňovat, vyvracet. Dostávají totiž zprávu, že asi někdo „bonzoval“, což může mít fatální následky. Jednak k pomstě, ale také k zametání stop. Hlavní význam je v zastavení jejich činnosti – chráníme jak oběti, tak i agresory samé před následky svého jednání. Dá se použít několik technik „přitlačení ke zdi“ (metody znejistění – víme toho hodně, přičemž oni neví co; výhodná je přítomnost dalšího kolegy, mocenské posazení při rozhovoru, konfrontace apod.). Lze např. upozornit na to, že každý další náznak šikanování bude trestán přísněji, vč. možné intervence Policie. Dále je možné nabídnout mírnější postup při sankcích v případě jejich spolupráce. Nenecháme se zatáhnout do jejich hry.

V podstatě nepotřebujeme jejich doznání. Máme toho tolik, že to bohatě stačí! Vždy chráníme zdroje svých informací?

7. Výchovná komise

Jde o společné setkání pedagogů a žáka – agresora i jeho rodičů a rozhoduje se o výchovných opatřeních. Je užitečné mít připravenou strukturu programu a hodí se zkušenosti se skupinovou dynamikou.

Doporučené složení výchovné komise: třídní učitel, výchovný poradce, školní metodik prevence, zástupce pro komunikaci s OSPOD, vedení školy, žák agresor, rodiče žáka. Případně zástupce externí instituce, pokud se podílela – např. pracovník SVP, Policie ČR apod. Zhotovujeme písemný zápis.

Škála výchovných opatření:

- domluva třídního učitele,
- informace rodičům,
- napomenutí a důtka třídního učitele,
- důtka ředitele školy,
- snížená známka z chování,
- převedení do jiné třídy,
- pracovní či jiné výchovné skupiny,
- podmíněčné vyloučení a vyloučení ze studia (jen SŠ),
- doporučení rodičům zainteresovaných dětí,
- vyhledat odbornou pomoc (SVP, psycholog aj.),
- mimořádná výchovná opatření: doporučení rodičům umístit dítě do pobytového oddělení SVP,
- návrh OSPOD k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy.

8. Rozhovor s rodiči oběti

Jde o důležité individuální setkání. Rodiče jsou informováni o zjištěních a závěrech školy, příp. šetření jiné instituce. Následuje dohoda o dalších opatřeních. Je-li třeba, spolupráce s rodiči probíhá již na úrovni informátorů, příp. ochrany oběti.

9. Práce s celou třídou

Po vyšetření šikany a potrestání viníků je třeba pracovat s celou třídou. Nejlépe v rámci třídnické hodiny je třída seznámena s problémem, vč. výchovných opatření. Šikana je problém trvalý a je třeba k tomu tak přistupovat. Nejlepší prevencí je permanentní budování kamarádských a bezpečných vztahů v celé třídě. Při této práci je možné využít služeb externistů (pedagogicko-psychologická poradna, středisko výchovné péče, společenství proti šikaně atd.

7.4 Příloha č. 4 Co dělat když

...žák kouří v prostorách nebo v okolí školy nebo na školních akcích.

1. Žák je přistižen poprvé:

informujte TU,

TU – provede rozhovor se žákem o dané skutečnosti,

provede zápis rozhovoru,

udělí kázeňské opatření v souladu se školním řádem,

informuje zákonné zástupce žáka.

2. Žák je přistižen opakovaně:

informujte TU, popř. ŠMP,

TU – oznámí tuto skutečnost ŠMP,

ŠMP – provede rozhovor se žákem o dané skutečnosti,

provede zápis,

TU – pozve zákonné zástupce žáka do školy k pohovoru a společně dohodnou za přítomnosti ŠMP a VP další postup,

ŠMP – provede zápis a budou udělena kázeňská opatření v souladu se školním řádem.

...žák pije alkohol v prostorách školy nebo na školních akcích:

informujte ŠMP,

ŠMP – provede rozhovor se žákem o dané skutečnosti,

provede zápis rozhovoru,

ŘŠ – pozve zákonné zástupce žáka do školy k pohovoru s kurátorem,

kurátor – dohodne společně se zákonnými zástupci žáka další postup,

ŘŠ – udělí kázeňské opatření v souladu se školním řádem.

...máte podezření, že žák užívá návykové látky:

informujte ŠMP, ten zajistí další šetření,

provede rozhovor se žákem o dané skutečnosti (neslibuje, že nebude nikoho informovat, protože má oznamovací povinnost k rodičům a OSPOD),

provede zápis rozhovoru,

společně se dohodnou na dalším postupu,

v případě potřeby zajistí žákovi další intervenci,

TU – informuje zákonné zástupce žáka o výsledku šetření a návrhu výchovného opatření a provede zápis, společně se ŘŠ se dohodnou na dalším postupu.

...žák je ve škole pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky:

Problematika testování:

Kdo smí žáky testovat

Policie ČR,

strážník obecní policie,

zdravotnický pracovník,

případně bezpečnostní pracovník školy, který má absolvované potřebné školení.

Jak postupovat:

zajistěte bezpečnost žáka i jeho spolužáků,

zjistěte zdravotní stav žáka,

při podezření na ohrožení života zavolejte záchranou službu a informujte zákonného zástupce,

popište pouze příznaky (neříkejte však, co mu je, nejsme kompetentní, abychom stanovovali diagnózu),

vyhodnotíte-li situaci tak, že lékaře není nutné volat, volejte zákonného zástupce žáka, popř. pověřené osoby zákonným zástupcem a trvejte na tom, aby si žáka převzali.

Pokud zákonný zástupce nechce, nemůže, nemá jak dostavit se, či nespolupracuje, volejte záchranou službu.

Pokud je žák agresivní, nezvladatelný, hrozí poškození zdraví jeho či ostatních osob nebo poškození majetku volejte policii ČR.

Žák má v tomto případě neomluvenou absenci. Pokud ho chce zákonný zástupce omluvit, musí pro potvrzení k lékaři, ten ho otestuje. Žák může být také pod vlivem léčiv, to mi nemůžeme poznat.

My musíme zajistit bezpečné prostředí, minimalizovat riziko ohrožení života a zdraví.

Následně

informujte ŠMP,

ŠMP – provede rozhovor se žákem na dané téma,

provede zápis rozhovoru,

ŘŠ – pozve zákonného zástupce do školy k pohovoru s kurátorem,

kurátor – dohodne společně se zákonnými zástupci žáka další postup,

ŘŠ – udělí kázeňská opatření v souladu se školním řádem.

...byl u žáka nalezen alkohol nebo tabákové výrobky:

informujte ŠMP,

ŠMP – provede rozhovor se žákem na dané téma,

provede zápis rozhovoru,

ŘŠ – pozve zákonného zástupce žáka do školy k pohovoru s kurátorem,

kurátor – dohodne společně se zákonnými zástupci žáka další postup,

ŘŠ – udělí kázeňské opatření v souladu se školním řádem.

...máte podezření, že někdo ze žáků nosí do školy, podává nebo prodává návykové látky:

informujte ŠMP,

ŠMP – zajistí další šetření,

provede rozhovor se žákem o dané skutečnosti,

provede zápis rozhovoru,

v případě potřeby zajistí žákovi další intervenci,

ŘŠ – pozve zákonné zástupce žáka do školy k pohovoru s kurátorem,

kurátor – dohodne společně se zákonnými zástupci žáka další postup,

ŘŠ – udělí kázeňské opatření v souladu se školním řádem.

...zachytíte látku, o které se domníváte, že je návyková:

zajistěte látku – požádejte žáka, u kterého byla látka nalezena, aby ji dal do obálky,

zajistěte, aby u zajišťování podezřelé látky, byli přítomni minimálně tři osoby (vy a ten, u koho byla látka objevena nebo ten, kdo látku odevzdal a třetí osoba),

nemanipulujte s látkou, nic nerozbalujte a neochutnávejte,

sepište protokol (kdo objevil podezřelou látku, kdy, kde, u koho, vzhled látky),

zajistěte podpisy tří zúčastněných osob (jestliže ten, u koho byla látka objevena nebo ten, který látku odevzdal, odmítnou podepsat, uveďte do kolonky pro jejich podpis, že se odmítli podepsat),

odneste obálku s látkou a protokol do školního trezoru,

informujte ŘŠ,

ŘŠ – zavolá Policii ČR – o skutečném obsahu nálezu rozhodne laboratoř,

informuje zákonné zástupce žáka,

pokud Policie ČR zjistí, že se jedná o návykovou látku, ŘŠ udělí kázeňské opatření v souladu se školním řádem.

...žák podává nebo prodává tabákové výrobky osobám mladším 18 let:

informujte ŘŠ,

ŘŠ – oznámí skutečnost Policii ČR – jedná se o porušení § 6 zákona č. 379/2005,

udělí kázeňské opatření v souladu se školním řádem,

informuje zákonné zástupce žáka,

Policie ČR, obvodní oddělení Kaplice, tel.: 380 303 139 nebo 605 111 039.

...žák podává nebo prodává alkohol osobám mladším 18 let:

informuje ŘŠ,

ŘŠ – oznámí skutečnost Policii ČR – jedná se o porušení § 6 zákona č. 379/2005,

udělí kázeňské opatření v souladu se školním řádem,

informuje zákonné zástupce,

Policie ČR, obvodní oddělení Kaplice, tel.: 380 303 139 nebo 605 111 039.

...máte podezření na šikanu:

informuje ŠMP,

ŠMP spolu s třídním učitelem provede postupně rozhovor s obětí, svědky a agresory nebo o šetření požádá odborníka – specialistu na problematiku šikanování z Pedagogicko-psychologické poradny rozhovoru provede zápis,

je třeba zajisti: kdo je oběť, kdo je agresor, kdy a kde k šikaně došlo, jakou formou, jak dlouho, proč oběti ubližovali, jaké opatření navrhuji a proč,

o výsledcích šetření informuje ŘŠ,

ŘŠ – pozve zákonné zástupce agresora do školy k pohovoru s kurátorem,

kurátor – dohodne společně se zákonnými zástupci žáka další postup.

Možnosti školy: udělení kázeňských opatření, forma postihu při dalším porušení školního řádu, doporučení odborné pomoci v PPP, přeřazení žáka do jiné třídy, zvýšení pozorování chování, intervenční programy na zlepšování sociálních vztahů ve třídě, informování OSPOD, doporučit zákonným zástupcům umístění žáka do pobytového oddělení Střediska výchovné péče, informovat Policii ČR.

...žák má neomluvenou absenci:

postupujte na základě školního řádu.

Pokud zákonní zástupci ve výše uvedených případech nespolupracují, je potřeba tuto skutečnost oznámit orgánům sociálně právní ochrany dětí OSPOD Kaplice – telefon: +420 380 303 182 (vedoucí odboru školství a mládeže včetně OSPOD Bc. Jiří Kolín).

Kaplice 1. 1. 2026